

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΠΟΥ
ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2025

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΘΕΜΑ Α1

ΘΕΜΑ Α1 Προσοχή: Οι περίοδοι λόγου με **έντονη γραμματοσειρά (bold)** στο κείμενο του σχολικού βιβλίου προστίθενται προκειμένου να είναι πιο ολοκληρωμένη η απόδοση των ορισμών.

α. «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» (1905)

[ΟΡΙΣΜΟΣ βάσει ΙΕΠ] Στο μεταξύ, η επανάσταση είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης» στο Θέρισσο, με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση πρόβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα, «Το Θέρισσο».

β. Ορεινοί

Μέσα στην εθνοσυνέλευση του 1862-4 συγκροτήθηκαν οι πυρήνες των δύο μεγάλων παρατάξεων, των πεδινών και των ορεινών, όπως ονομάστηκαν.

Οι ορεινοί απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες (υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη) με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων και των πλοιοκτητών. Ο λαός συμμετείχε ενεργά στη συγκρότηση αυτών των δύο παρατάξεων.

γ. ΟΥΛΕΝ

[ΟΡΙΣΜΟΣ βάσει ΙΕΠ] Οι ραγδαίες αλλαγές, τις οποίες προκάλεσαν στη χώρα οι συνέπειες του Μικρασιατικού πολέμου, ανέδειξαν την ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές της χώρας. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, για παράδειγμα, ξεπέρασε, με την έλευση των προσφύγων, το 1.000.000 κατοίκους και, φυσικά, δεν μπορούσε πλέον να υδρεύεται με το χρονολογούμενο από τους ρωμαϊκούς χρόνους Αδριάνειο Υδραγωγείο. Τη λύση του ζητήματος ανέλαβε το 1925 η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ, με την κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης στο Μαραθώνα.

ή

Μια από τις ξένες εταιρείες που έκαναν επενδύσεις σε έργα υποδομής στην Ελλάδα κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου. Τα έργα αυτά κρίθηκαν αναγκαία λόγω των συνεπειών του Μικρασιατικού Πολέμου (άφιξη προσφύγων). Ειδικότερα, το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, για παράδειγμα, ξεπέρασε, με την έλευση των προσφύγων, το 1.000.000 κατοίκους και, φυσικά, δεν μπορούσε πλέον να υδρεύεται με το χρονολογούμενο από τους ρωμαϊκούς χρόνους Αδριάνειο Υδραγωγείο. Τη λύση του ζητήματος ανέλαβε το 1925 η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ, με την κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης στο Μαραθώνα.

ΘΕΜΑ Α2

α. Σωστό,

β. Σωστό,

γ. Λάθος,

δ. Σωστό,

ε. Λάθος.

ΘΕΜΑ Β1

Σελ.31-32 σχολικού βιβλίου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Β. Η Ελληνική Οικονομία κατά το 19ο αιώνα

7. Τα δημόσια έργα

Στις χερσαίες συγκοινωνίες αλλά και στα περισσότερα από τα δημόσια έργα που είχε ανάγκη η χώρα, η έλλειψη του ιδιωτικού ενδιαφέροντος ήταν δεδομένη, καθώς οι επενδύσεις στις βασικές αυτές υποδομές δεν ήταν ιδιαίτερα κερδοφόρες. Το κράτος είτε απ' ευθείας, είτε μέσω των δήμων, προσπάθησε να ξεπεράσει τις δυσκολίες αυτές με τις δικές του δυνάμεις. Η δραστηριότητά του ήταν μάλλον υποτονική, τουλάχιστον μέχρι τη δεκαετία του 1870, καθώς τα χρήματα έλειπαν και οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν δεν ήταν δημοφιλείς (για παράδειγμα, οι αγγαρείες των αγροτών στην κατασκευή δρόμων).

Η πύκνωση του οδικού δικτύου πέρασε στην πρώτη θέση των εθνικών και τοπικών προτεραιοτήτων προς το τέλος του 19ου αιώνα και τις αρχές του 20ού. Η οικονομική ανάπτυξη, οι πιο γρήγοροι ρυθμοί αστικοποίησης, η δημιουργία των κεντρικών σιδηροδρομικών αξόνων και η ανάπτυξη του εσωτερικού εμπορίου ήταν παράγοντες που προώθησαν την κατασκευή οδικού δικτύου. Στους ανασταλτικούς παράγοντες θα πρέπει να συμπεριλάβουμε το μεγάλο κόστος της κατασκευής δρόμων σε ορεινά εδάφη αλλά και τον «ανταγωνισμό» των θαλάσσιων συγκοινωνιών που κυριαρχούσαν στις μεταφορές κοντά στα παράλια, δηλαδή σε πολύ μεγάλο τμήμα της χώρας.

ΘΕΜΑ Β2

Σελ.169 σχολικού βιβλίου

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1930)

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20ό ΑΙΩΝΑ

Ε. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2. Οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων

[Προαιρετικά ως πρόλογος]: Η Μικρασιατική καταστροφή επηρέασε σημαντικά την πορεία του ελληνικού έθνους στη σύγχρονη εποχή. [...] Το προσφυγικό ζήτημα, ως συνέπεια της Μικρασιατικής καταστροφής, αποτέλεσε για την Ελλάδα ένα οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό ζήτημα μεγάλης σπουδαιότητας, με επιπτώσεις σε όλους τους τομείς της ζωής του νεοελληνικού έθνους.

δ. Πολιτισμός

Οι πρόσφυγες είχαν ζήσει σε τόπους με πολιτιστική παράδοση πολλών αιώνων, την οποία μετέφεραν στη νέα τους πατρίδα. Η μουσική που έφεραν μαζί τους επηρέασε τον τρόπο έκφρασης των λαϊκών στρωμάτων και αναδείχθηκε σε λαϊκή μουσική της πόλης (ρεμπέτικα). Πρόσφυγες οργανοπαίχτες και τραγουδιστές κυριάρχησαν στη λαϊκή μουσική σκηνή μέχρι το 1940. Οι πρόσφυγες έκαναν αισθητή την παρουσία τους και στον πνευματικό χώρο. Οι λογοτέχνες Γ. Σεφέρης, Η. Βενέζης, Κ. Πολίτης, Γ. Θεοτοκάς, Σ. Δούκας, ο ζωγράφος και συγγραφέας Φ. Κόντογλου και ο μουσικός Μ. Καλομοίρης είναι μερικοί από τους πολλούς Μικρασιάτες που διέπρεψαν στα γράμματα και τις τέχνες, πλούτισαν τη νέα ελληνική γλώσσα και συνέβαλαν στην εξέλιξή της. Γενικότερα, σημαντική υπήρξε η προσφορά των προσφύγων στη διαμόρφωση της σημερινής ελληνικής ταυτότητας.

ΘΕΜΑ Γ1

Σχολικό βιβλίο: Σελ.249

Δ. Ο ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟ 19ο ΚΑΙ 20ό ΑΙΩΝΑ

2. Αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας (1917-1922)

Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη στο μητροπολίτη Χρύσανθο, ο οποίος λόγω της συνετής πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προξενικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ευαίσθητη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νωπές στους κατοίκους οι μνήμες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δίχρονη προεδρία του Χρύσανθου ήταν ένα αληθινό διάλειμμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ξαναπέρασε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Θέμα Γ1 [Παραθέματα - Πηγές]

<p>ΚΕΙΜΕΝΟ Α (Αλέξης Αλεξανδρής, ... Αθήνα: Φιλιππότης, 1980) Δευτερογενής πηγή</p>	<p>Σχόλια</p>
<p>[...] Ο ελληνικός ποντιακός παράγων αναγνωρίστηκε επίσημα κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και από την πλευρά των Τούρκων και από την πλευρά των Ρώσων, καθώς και από τις δυνάμεις της Αντάντ. Είναι αξιοσημείωτο ότι την παραμονή της ρωσικής κατοχής της Τραπεζούντας (16 Απριλίου 1916), ο Τούρκος βαλής της Τραπεζούντας Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέη και ο αντιπρόσωπος της νεοτουρκικής κυβέρνησης στη Μαύρη Θάλασσα Αλή Ρεζά μπέη παρέδωσαν τη διακυβέρνηση της περιοχής της Τραπεζούντας σε ελληνομουσουλμανικό τοπικό συμβούλιο.</p> <p>Στον μητροπολίτη Τραπεζούντας Χρύσανθο Φιλιππίδη εμπιστεύθηκαν πλήρεις εξουσίες, καθώς και σε μια Επιτροπή από τρεις επιφανείς Έλληνες και τους αρχηγούς της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής.</p> <p>Η προσωρινή κυβέρνηση της Τραπεζούντας διατηρήθηκε για δύο χρόνια και λάμβανε όλο και περισσότερο αυτόνομο χαρακτήρα.</p>	<p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> η εμπιστοσύνη προς το πρόσωπο του μητροπολίτη Τραπεζούντας Χρύσανθο από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές (Τουρκία, Ρωσία, Αντάντ).</p> <p>(συνδέεται με το ΚΕΙΜΕΝΟ Β)</p> <p>Πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στην παράδοση της πόλης της Τραπεζούντας από την τουρκική ηγεσία («Τούρκος βαλής της Τραπεζούντας Μεχμέτ Τζεμάλ Αζμή μπέης και ο αντιπρόσωπος της νεοτουρκικής κυβέρνησης στη Μαύρη Θάλασσα Αλή Ρεζά μπέης») στον μητροπολίτη Χρύσανθο στις 16 Απριλίου 1916, λίγο πριν καταλάβουν την πόλη οι Ρώσοι.</p> <p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> η απόλυτη εξουσία του μητροπολίτη στην περιοχή κι <u>επιπροσθέτως</u> αναφέρεται ότι στο έργο του θα έχει τη συνδρομή «Επιτροπής» τριών σημαντικών Ελλήνων της περιοχής και των αρχών της δημόσιας τάξης.</p> <p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> η χρονική περίοδος της «αυτόνομης» εξουσίας του Χρύσανθου στην Τραπεζούντα από το 1916 έως το 1918, οπότε επήλθε η ανακατάληψή της από τους Νεοτούρκους.</p>

ΚΕΙΜΕΝΟ Β (Νίκος Πετσάλης-Διομήδης, ... Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2023,) Δευτερογενής πηγή	Σχόλια
Τον Νοέμβριο του 1914 και τον Φεβρουάριο του 1915, ο ρωσικός στόλος βομβάρδισε την Τραπεζούντα, την οποία η Ρωσία κατέλαβε τελικά στις 18 Απριλίου 1916, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Τουρκία. Δύο ημέρες νωρίτερα, πριν οι τουρκικές αρχές τραπούν σε φυγή, οι Ρώσοι συγκρότησαν προσωρινή κυβέρνηση υπό τον μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρύσανθο [...]· μάλιστα, οι Ρώσοι εμπιστεύθηκαν στον ορθόδοξο μητροπολίτη και την προστασία των μουσουλμάνων [...].	<u>Επιβεβαιώνεται</u> η κατάληψη της Τραπεζούντας (18 Απριλίου 1916) δύο ημέρες μετά την παράδοση της περιοχής από τους Τούρκους στον Χρύσανθο. - <u>Επιβεβαιώνεται</u> η εμπιστοσύνη προς το πρόσωπο του μητροπολίτη Τραπεζούντας Χρύσανθο ιδιαίτερα από την πλευρά των Ρώσων, καθώς του ανέθεσαν την διακυβέρνηση της περιοχής πριν ακόμα αποχωρήσουν οι Τούρκοι, εκφράζοντας μάλιστα την εμπιστοσύνη τους προς τον ιεράρχη σχετικά με την ασφάλεια του μουσουλμανικού πληθυσμού. (συνδέεται με το ΚΕΙΜΕΝΟ Α)

ΘΕΜΑ Δ1

α) Σχολικό βιβλίο: Σελ.80

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)

Γ. ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ (1880-1909)

1. Η εδραίωση του δικομματισμού

Το τρικουπικό κόμμα ήδη από το 1875 παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας, αρκετά κοντά στις αντιλήψεις του Κουμουندούρου, το οποίο προέβλεπε:

- συγκρότηση κράτους δικαίου ,
- εξορθολογισμό της διοίκησης, κυρίως με τον καθορισμό των προσόντων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να περιοριστεί η ευνοιοκρατία,
- ανάπτυξη της οικονομίας και κυρίως ενίσχυση της γεωργίας,
- βελτίωση της άμυνας και της υποδομής, κατά κύριο λόγο του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.

β) Σχολικό βιβλίο: Σελ.80

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1821-1936)

Γ. ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ (1880-1909)

1. Η εδραίωση του δικομματισμού

Για την υλοποίηση αυτού του προγράμματος έγιναν οι εξής προσπάθειες:

1. οργανωτικές μεταβολές και βελτίωση των οικονομικών του κράτους, με την αύξηση των φόρων και τη σύναψη δανείων και
2. παροχή κινήτρων στην ιδιωτική πρωτοβουλία για επενδύσεις.

Οι τρικουπικοί ακολούθησαν με συνέπεια αυτό το πρόγραμμα, το οποίο όμως είχε ως αποτέλεσμα την εξάντληση των φορολογουμένων και την υπερβολική επιβάρυνση του προϋπολογισμού. Το 1893 το κράτος κήρυξε πτώχευση.

Θέμα Δ1 [Παραθέματα - Πηγές]

<p align="center">ΚΕΙΜΕΝΟ Α</p> <p align="center">(Richard Clogg, Συνοπτική ιστορία ..., 2003) Δευτερογενής πηγή</p>	<p align="center">Σχόλια</p>
<p>Ο Τρικούπης πίστευε ότι το κράτος χρειαζόταν πολιτική και οικονομική ανόρθωση [...]. Γι' αυτό και επεδίωξε να καταστήσει τη χώρα διεθνώς αξιόπιστη, να ενθαρρύνει το ξεκίνημα της εκβιομηχάνισης, να βελτιώσει τις επικοινωνίες, με την κατασκευή σιδηροδρόμων και τη διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου, και να εκσυγχρονίσει τον στρατό και το ναυτικό.</p>	<p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> σε γενικές γραμμές η θέση του Τρικούπη για πολιτικό και οικονομικό εκσυγχρονισμό του κράτους προτείνοντας αλλαγές και έργα που αφορούν την παραγωγή, το εμπόριο, τη συγκοινωνίες αλλά και τις ένοπλες δυνάμεις. [(α) υποερώτημα]</p>
<p align="center">ΚΕΙΜΕΝΟ Β</p> <p align="center">(Λύντια Τρίχα, «Νεωτεριστικόν Κόμμα, ...Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2022) Δευτερογενής πηγή</p>	<p align="center">Σχόλια</p>
<p>Οι βασικοί ιδεολογικοί άξονες του [τρικουπικού] κόμματος στηρίζονταν:</p> <p>α) στην υπακοή στο σύνταγμα, στους νόμους και στην ελεύθερη βούληση του λαού, β) στον σεβασμό των κοινοβουλευτικών θεσμών, γ) στην επιδίωξη του εκσυγχρονισμού και της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σε συνδυασμό με την οργάνωση και την ενίσχυση του στρατού και του στόλου και δ) στη διαφύλαξη της ειρήνης μέχρι να καταστεί η Ελλάδα ισχυρή και ικανή να διεκδικήσει οποιαδήποτε επέκταση των εδαφικών ορίων της.</p>	<p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> με πιο συγκεκριμένο τρόπο το εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα του Τρικούπη: τα α) & β) αφορούν τη θέση του για ένα κράτος δικαίου στηριζόμενο στη δημοκρατία και στον κοινοβουλευτισμό, το γ) αφορά την οικονομική ανόρθωση και συγχρόνως την βελτίωση των ενόπλων δυνάμεων το δ) προσθέτει την άποψή του ότι η Μ.Ιδέα θα είναι μια προσπάθεια που θα λάβει χώρα αφού πρώτα υλοποιηθεί η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. [(α) υποερώτημα]</p>
<p align="center">ΚΕΙΜΕΝΟ Γ</p> <p align="center">(Gunnar Hering, <i>Τα πολιτικά κόμματα...</i> ΜΙΕΤ, 2004) Δευτερογενής πηγή</p>	<p align="center">Σχόλια</p>
<p>Η κυβέρνηση προσπάθησε να εξορθολογίσει τον κρατικό μηχανισμό. Το εντυπωσιακότερο μέτρο προέβλεπε αυστηρότερη εξέταση των προσόντων των υποψήφιων για διορισμό ή προαγωγή δημοσίων υπαλλήλων και συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη μετάθεση και την απόλυσή τους. [...]</p>	<p>- <u>Επιβεβαιώνεται</u> η προσπάθεια του Τρικούπη για βελτίωση της αποδοτικότητας του κρατικού μηχανισμού με τη θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων σχετικά με τον «διορισμό», την «προαγωγή» και τη «μετάθεση» των κρατικών υπαλλήλων. [(α) υποερώτημα]</p>
<p>Η κυβέρνηση Τρικούπη χρησιμοποίησε προπάντων δύο μέσα για την πραγματοποίηση του προγράμματός της: οργανωτικές αλλαγές (συγκεκριμένα στον στρατιωτικό και τον διοικητικό τομέα) και την εξασφάλιση χρημάτων τόσο για το κράτος με την αύξηση υφιστάμενων και την εισαγωγή νέων φόρων όσο και για ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια μέσω κινήτρων για άμεσες επενδύσεις.</p>	<p>- <u>Επιβεβαιώνονται</u> τα μέσα τα οποία μετέφερε ο Τρικούπης για την υλοποίηση του εκσυγχρονιστικού του προγράμματος: 1. μεταβολές στην οργάνωση της διοίκησης και των ενόπλων δυνάμεων, 2. ενίσχυση των δημοσίων ταμείων μέσω της αύξησης της φορολογίας, 3. παροχή κινήτρων για επενδύσεις από το ιδιωτικό κεφάλαιο. [(β) υποερώτημα]</p>